

Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Laan van de Glazen Stad 1
2672 TA Naaldwijk
T 14 0174
F (0174) 673 600
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

Aan de raad van de gemeente Westland

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR.	DOCUMENTNR.	BIJLAGE(N)
			19-0078242	
CONTACTPERSOON		CLUSTER	TELEFOONNUMMER	DATUM VERZONDEN
E.J.G. Bakker		Beleid	(0174) 67 3082	- 9 MEI 2019
ONDERWERP				
Stand van zaken proces energietransitie Westland				

Geachte raad,

Langs deze weg informeren wij u over de voortgang van de aanpak energietransitie. De afgelopen maanden is veel gesproken over het nut en noodzaak van de energietransitie en de voorstellen die zijn gedaan in het Ontwerp Klimaatakkoord. In april komt het kabinet met een uitgebreide reactie over zijn koers en de maatregelen die tot uitvoering gaan komen. Na de zomer wordt het Westland Energie Akkoord voorgelegd aan de raad, waarin de lokale koers wordt voorgesteld.

1. Stand van zaken Procesplan Energie

1.1. Nationale context

In het Regeerakkoord is afgesproken dat er een nationaal Klimaat- en energieakkoord komt. De afspraken uit dit akkoord moeten landen in een Klimaatwet. De Klimaatwet borgt de standpunten waarop het Nederlandse klimaatbeleid invulling geeft aan de op 12 december 2015 te Parijs tot stand gekomen Overeenkomst van Parijs. Doelstelling van het Klimaat- en energieakkoord is om broeikasgassen voor 2030 met minimaal 55 procent te reduceren ten opzichte van 1990 en voor 2050 met minimaal 95 procent ten opzichte van 1990. De minister van EZK zal, naar verwachting, in de zomer van 2019 de hoofdlijnen van een Klimaat- en energieakkoord presenteren.

De energietransitie krijgt tegelijkertijd een steeds concretere koers. Waar vooralsnog met name gekeken werd naar goedwillende marktinitiatieven, wordt er steeds meer vanuit het Rijk dwingende maatregelen opgelegd en krijgen de gemeenten de verantwoordelijkheid en de noodzakelijke bevoegdheden om op lokaal niveau in samenwerking met de netbeheerder te besluiten over de lokale energievoorziening. Gemeenten hebben lokaal een regierol om samen met de lokale stakeholders de lokale energietransitie vorm te geven.

1.2. Westlandse context

De Westlandse uitgangspunten met betrekking tot de energietransitie vanuit de vorige collegeperiode zijn:

- ❖ aanleg van grootschalige warmte infrastructuur dient gepaard te gaan met de mogelijkheid van vrije in- en uitkoppeling en vrije toe- en uittrekking waarvan zo veel mogelijk eindgebruikers Westland breed gebruik kunnen maken (level playing field);

- ❖ beheer, onderhoud en exploitatie van grootschalige infrastructuur is bij voorkeur in handen van een onafhankelijk netbeheerder;
- ❖ de aanleg van grootschalige infrastructuur dient gepaard te gaan met de realisatie van een open warmtemarkt en handelssysteem;
- ❖ technische uitwerking dient zodanig te zijn dat zowel aardwarmte als industriële restwarmte kunnen worden toegepast;
- ❖ warmtenet dient een zo groot mogelijk deel van Westland te kunnen bedienen;
- ❖ uitbreiding van CO₂ levering dient gewaarborgd te zijn;
- ❖ bij gebruik van "kolenwarmte" als warmtebron dient duidelijk te zijn dat kolen binnen afzienbare termijn wordt uit gefaseerd;
- ❖ tuinders dienen betrokken te zijn (bij voorkeur voor en door tuinders);
- ❖ de resultaten Trias proefboring dienen bekend te zijn om de potentie van geothermie in Westland te kunnen inschatten;
- ❖ ondersteunen dat WKK's een rol kunnen blijven vervullen in de energietransitie.

Circa 80% van de energievraag in Westland betreft warmtevraag. Vergroening van de warmtebehoefte (door middel van geothermie, restwarmte en stand-alone oplossingen) is een belangrijk onderdeel van de totale energietransitie. Westland is niet alleen grootverbruiker, maar ook leverancier (denk aan de WKK's in het glastuinbouwcluster en de levering geothermie aan Den Haag bijvoorbeeld).

Vooralsnog heeft Westland zich voornamelijk geconcentreerd op de geothermie in relatie tot de glastuinbouw en besparingsopties in de gebouwde omgeving. De komende jaren moeten (mede vanuit Rijksbeleid) verschillende stakeholders aan de slag op de domeinen glastuinbouw, wonen, be-drijven, mobiliteit.

1.3. Heeft Westland een keuze voor energietransitie?

Het antwoord hierop is tweeledig. Ja, we kunnen wachten omdat er op een aantal fronten nog geen wettelijke verplichting ligt, deze komt wel, maar in hoeverre wordt komend half jaar duidelijk. Nee, we moeten door in verband met de borging van onze publieke belangen (hieronder meer daarover) en het feit dat andere stakeholders al hard bezig zijn/gaan en een verplichte regierol voor publieke overheden in het verschiet ligt. De gemeentelijke inzet is vooralsnog gericht op no-regret activiteiten en het faciliteren van marktinitiatieven.

1.4. Besluit Westland Energie Akkoord

Wij hebben in juli 2018 positief met het procesvoorstel Energie ingestemd, waarin wordt gekozen om met stakeholders in de gemeente in gesprek te gaan inzake de kansen, belemmeringen en wenselijke rol van de gemeente in de transitie. Ook de gemeenteraad is geïnformeerd over het Westland Energie Akkoord tijdens de ronde-tafel-gesprekken in 2018 en onlangs (14 februari 2019) nog tijdens de RIA / Commissie EFO.

2. Westland Programma en Uitvoeringsprogramma 2019

In het Westland Programma is de volgende ambitie beschreven:

Onze ambitie is in gezamenlijkheid met alle betrokken partijen in de loop van de komende vier jaar een uitvoerbaar perspectief te realiseren dat op termijn uitzicht geeft op het realiseren van een energievoorziening in Westland zonder fossiele brandstoffen en in de komende periode al een start te maken met de uitvoering hiervan.

Om uitvoering te geven aan deze ambitie zijn er twee maatregelen opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2019:

- **Maatregel 44: Westland Energieakkoord (WEA)**

In het tweede kwartaal van 2019 levert de gemeente haar Westland Energieakkoord op: een realistisch en ambitieus strategisch plan hoe Westland en haar lokale stakeholders de koers en prioriteiten bepalen in de energietransitie. Inclusief welke rol de partijen hebben, wat de kosten zijn en wat de impact is op de doelstelling. Op basis van dit akkoord stelt de gemeente in 2019 haar werkprogramma op voor de komende jaren. Het is ons uitgangspunt dat stakeholders dienen te weten waar ze aan toe zijn en in de gelegenheid moeten worden gesteld kansen te pakken als die zich voordoen. De gemeente informeert, biedt koppelkansen, verwijst naar experts en wijst stakeholders op eventuele subsidiemogelijkheden. Voor 2019 is het streven om vijf tot tien pilots te faciliteren onder bewonersgroepen, utiliteitsbouw, VvE's en wooncorporaties. We pakken dit thema energietransitie niet alleen lokaal, maar ook regionaal op.

Wij gaan voor de gemeentelijke gebouwen de komende jaren gefaseerd een energiescan uitvoeren en op basis daarvan maatregelen treffen.

- **Maatregel 45: Geothermie en restwarmte**

Voor de gemeente Westland hebben restwarmte en warmtewinning door middel van geothermie prioriteit. De gemeentelijke rol in Geothermie is hierin eventueel garant staan. Per businesscase maakt het college daarin een afweging. Daarnaast werken we het koppelen van warmtenetten verder uit in samenwerking met de betrokken warmteleveranciers en netbeheerders. We streven naar het realiseren van vier extra geothermieboringen in Westland in 2020.

3. Voortgang

3.1. Klimaatwet

Deze zomer wordt waarschijnlijk duidelijk hoe het klimaatakkoord eruit zal zien. De minister wil de daadkracht, investeringen en kennis en kunde van alle partijen in de maatschappij benutten om te komen tot een Klimaatakkoord: Bedrijven, energiecoöperaties, netbeheerders, woningcorporaties, boeren, burgers, vakbonden, natuur- en milieuorganisaties. Voor de onderhandelingen wordt gekozen voor een structuur met vijf sectorale tafels en één coördinatieoverleg. Westland is vanuit de VNG begin 2018 gevraagd input te leveren voor de sectorale tafels. Ambtelijk is deelgenomen aan de tafels landbouw en natuur en bestuurlijk aan de coördinatie tafel (door toenmalig burgemeester A. van Ardenne).

Het feit dat Westland (vanwege het glastuinbouwcluster) grootverbruiker is van energie maakt de urgentie om te handelen groot. Enerzijds wil de gemeente dat de tuinbouw én de inwoners ook in de toekomst kunnen worden voorzien van betaalbare, ruim voorradige en duurzame energie. Anderzijds is Westland, doordat ze door de tuinbouw een grootverbruiker is, één van de spelers waar het Rijk niet om heen kan. Westland is een belangrijke partner geworden in zowel het nationale traject naar het klimaatakkoord. Het project vanuit de Westlandse glastuinbouw (Warmte Systeem Westland (WSW) is als één van de weinige concrete projecten opgenomen in het Ontwerp pakkoord.

Het kabinet heeft het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) opdracht gegeven voor het doorrekenen van het aangeleverde Ontwerp Klimaatakkoord. Zij zal onder andere toetsen op haalbaarheid, financierbaarheid, gewenste CO₂ besparing en de rollen van de verschillende partners.

Op 14 maart jl. is de doorberekening gepresenteerd. Eerste conclusies: de doelstelling op de CO₂ reductie is met de plannen in theorie haalbaar, maar in praktijk zal de doelstelling waarschijnlijk niet gehaald worden. De huishoudens die geconfronteerd worden met hogere energiekosten kunnen op compensatie rekenen vanuit het kabinet (met ingang van 2020).

In april volgt er een uitgebreidere reactie vanuit het kabinet waarin de belangrijkste stappen worden benoemd.

De lobby vanuit gemeenten inzake het klimaatakkoord vindt formeel plaats via de VNG. In de algemene ledenvergadering van de VNG van november 2018 is het onderwerp besproken op een aantal punten rondom gemeentelijke rol en bevoegdheden en 5 juni zal opnieuw aan de gemeenten gevraagd worden in te stemmen met het voorstel en de wijzigingen die hierop zijn aangeboden.

3.2. Regionale Energie Strategie Rotterdam- Den Haag

Vanuit de Rijksoverheid wordt sterk aangedrongen op een energie-neutrale regio (dat is: evenveel energie opwekken als gebruiken) en een coördinerende rol van de regio's. Met betrekking tot de energieneutraliteit: de regio Rotterdam-Den Haag is naar verwachting hoogstens 20% te voorzien in haar eigen vraag. Er zijn overigens slechts 2 regio's in Nederland die 100% zelfvoorzienend kunnen zijn, te weten Ameland en Goeree-Overflakkee.

In februari 2018 zijn 23 gemeenten, vier waterschappen en de provincie Zuid-Holland een samenwerking aangegaan om vanuit regionaal perspectief te kijken naar de energievraagstukken in de regio. Wat is de (toekomstige) vraag in de regio en wat is het opwekpotentieel binnen de grenzen van onze regio. De lobby vanuit deze regionale samenwerking (regionale energie strategie (RES)) is erop gericht dat de taakstelling niet haalbaar en dus acceptabel is, maar kijkt wel naar de kansen in de regio met betrekking tot duurzame energie.

De RES houdt nadrukkelijk rekening met gewenste leefomgeving en heeft de gemeenten gevraagd met input te komen met betrekking tot onder andere de kansen en voorwaarden voor de transitie, voorwaarden voor ruimtelijke impact etc.

Gemeente Westland is actief deelnemer aan de RES, middels deelname in de stuurgroep (wethouder Varekamp) en opdrachtgeversteam (ambtelijk). Er wordt daarbij sterk gekeken naar Westlandse kansen, die met name bij duurzame warmte liggen. Tijdens de regionale raadsledenbijeenkomst RES (februari 2019) zijn raadsleden gevraagd mee te discussiëren om tot deze kansen en voorwaarden te komen. De commissie EFO ontvangt binnenkort het verslag van deze bijeenkomst. In de zomer van 2019 wordt de gemeenten gevraagd in te stemmen met het 'bod' dat de RES Rotterdam-Den Haag zal aanbieden aan het Rijk. In dit bod wordt de lokale prioriteit van de afwegingskaders meegenomen.

De gemeenteraad kan besluiten het uiteindelijke RES-voorstel deze zomer niet te ondertekenen. In dit geval wordt de RES, zonder deelname van onze gemeente alsnog aangeboden aan het Rijk. Voorzien wordt wel dat de gemeente dan een eigen 'bod' zal moeten overleggen aan de overheid.

3.3. Focus warmtenetten / Warmte Systeem Westland (maatregel 45)

Het aanleggen van warmtenetten is één van de (publieke) speerpunten voor de komende jaren voor heel Nederland. Begin 2019 heeft de provincie Zuid-Holland besloten tot de aanleg van de 'Leiding over Oost' waarbij een deel van de restwarmte uit de haven wordt geleid naar (huishoudens in) Leiden. Voor de aanliggende gemeenten wordt gekeken of aantakking op deze leiding, ten behoeve van de eigen gebouwde omgeving, betaalbaar is.

Gemeente Westland ligt aan het tracé 'Leiding door het Midden' die van de haven naar Den Haag moet gaan lopen. Westland heeft een voor het Rijk en Provincie uitstekende businesscase om een aantakking te krijgen.

In het kader van duurzame warmte voor de tuinbouw in Westland is de aantakking zeer relevant. Geen aantakking betekent namelijk onvoldoende vermogen voor piekmomenten, geen afzet tijdens daluren en geen optimale marktwerking voor de prijsvorming van warmte. Ook voor de gebouwde omgeving biedt een robuust warmtesysteem (ook op de piekmomenten) een interessante optie voor verduurzaming.

Gemeente Westland heeft vanuit het tuinbouwbelang de opzet van het Warmtesysteem Westland (WSW) inclusief de aantakking ondersteund (politiek naar het Rijk en als regievoerder naar partij- en uit de Warmte Alliantie – verantwoordelijk voor de leidingen).

In november heeft Glastuinbouw Nederland (als leadpartner) samen met Juva, HVC en Warmtebedrijf Westland, het concept WSW aangeboden aan de wethouders Zwinkels en Varekamp. Op 13 november 2018 heeft het college kennis genomen van de haalbaarheidsstudie. Wij hebben onderschreven dat WSW een grote kans biedt om de duurzame ambities van Westland te realiseren indien de voorgestelde randvoorwaarden en uitgangspunten als leidraad worden gehanteerd. Ook hebben wij ingestemd met de omschreven vervolgstappen om de realisatie van WSW mogelijk te maken.

Medio 2019 staan wij voor besluitvorming omtrent de uitwerking van WSW en de wenselijke rol voor de gemeente. De uitwerking en realisatie zal de komende jaren veel capaciteit vragen van de gemeente. Echter zónder rol van de gemeente zal de komende jaren wellicht nog meer capaciteit worden gevraagd: vergunningaanvragen moeten worden behandeld, waarbij zonder kaders en afstemming vooraf een flinke bottleneck wordt voorzien in overlast (boven de grond), een inefficiënt ondergronds warmtenet, een wildgroei aan initiatieven en slechte borging op een aantal publieke belangen.

3.4. Westland Energie Akkoord (maatregel 46)

In juli 2018 is besloten tot het opstellen van een breed gedragen lokale strategie voor de energie transitie. De doelstelling is om te komen tot een realistisch én ambitieus lokaal energieakkoord, waarbij duidelijk is welke rol de gemeente en stakeholder heeft, wat de kosten zijn en wat de impact is op de doelstelling. Op basis van dit akkoord kan de gemeente haar werkprogramma opstellen.

Het afgelopen jaar zijn diverse stakeholdergroepen betrokken. Dit zijn bewoners, wooncorporaties, VVE's, bedrijven, glastuinbouw en scholen. Vanuit het onderdeel mobiliteit is er een ander traject doorlopen en wordt de input op een andere manier opgehaald. De stakeholdergroepen geven aan welke kansen zij zien, welke belemmeringen en welke rol zij verwachten van de gemeente.

Met deze aanpak sluit gemeente aan op de dynamiek die gaande is bij de verschillende doelgroepen. Om een goede en betrouwbare partner te zijn voor deze doelgroepen is het van belang dat gemeente Westland minimaal een duidelijke energievisie en uitvoeringsplan ontwikkelt, inclusief bepaling van rol en inzicht in de afhankelijkheden van stakeholders waaronder het Rijk.

In de zomer van 2019 wordt het concept akkoord naar het college gebracht waarna besluitvorming in de raad plaats vindt. Het akkoord betreft naast een beschrijving van de opgave, met name de kansen per stakeholdergroep die de transitie biedt en de wenselijke rol die de gemeente kan nemen.

Ter verduidelijking: vooralsnog heeft gemeente Westland géén wettelijke taak hier een actieve rol in te nemen. Na het sluiten van het Klimaatakkoord ligt deze er waarschijnlijk wel. Gemeente Westland ziet grote kansen voor haar stakeholders door het actief verbinden van partijen en door een actieve rol te spelen in het creëren van kansen en haar (onderhandelings)positie naar Rijk en Provincie te verstevigen.

3.5. Kernboodschap gemeente Westland

Alle maatregelen van de energietransitie zullen uiteindelijk lokaal landen. Als gemeente zitten we in de haarvaten van de Westlandse samenleving. Hierdoor hebben we oog voor de sociale kant van de energietransitie.

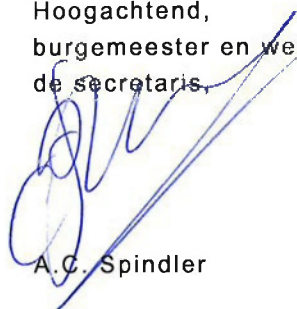
De gemeente Westland wil in het proces van de energietransitie met name een dienende en betrouwbare overheid zijn. Inwoners en bedrijven moeten weten waar ze aan toe zijn en kunnen rekenen op facilitering van kansen vanuit de gemeente. Het (tijdig) informeren van burgers en bedrijven is prioriteit en hen meenemen in komende wetgeving en mogelijkheden zijn belangrijke rollen voor de gemeente. Daarbij zijn we ook duidelijk over onze eigen rol.

In de lokale energietransitie wordt de gemeente steeds geconfronteerd met de vraag of zij autonoom beleid kan ontwikkelen en uitvoeren of afhankelijk is van anderen. Dit geldt voor de reikwijdte van het Rijksbeleid (inclusief instrumentarium), de positie van de regio, maar ook in hoeverre de gemeente in staat is marktpartijen en burgers tot verduurzaming aan te zetten.

Door inzet op de kansen bij en initiatieven van de verschillende stakeholders blijft de gemeente vooralsnog in een neutrale rol en is het aan het college en raad om verdere duiding van de gewenste rol te bepalen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Westland,
de secretaris,

A.C. Spindler

de burgemeester,

B.R. Arends